

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 8060/03
קבוע: 10.5.04

1. עאדל קעדאן

2. אימאן קעדאן

על-ידי ב"כ עוה"ד דן יקיר ואו אח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

טל: 02-6521218, פקס: 02-6521219

העותרים

נ ג ד

1. מינהל מקרקעי ישראל

על-ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים ירושלים

טל: 02-6466590, פקס: 02-6466655

2. הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד מנחם גדרון ואו אח'

טל: 02-8567609, פקס: 02-6202694

3. קציר, אגודה שיתופית להתיישבות קהילתית בשומרון בע"מ

על-ידי ב"כ עוה"ד מוטי נבון

טל: 04-6592591, פקס: 04-6523310

4. המועצה המקומית קציר- חריש

ע"י ב"כ עוה"ד אילן פורת ואו נועם רון

טל: 04-6344855, פקס: 04-6344858

המשיבים

הודעה מטעם פרקליטות המדינה ובקשה מוסכמת לדחיית מועד הדיון

פרקליטות המדינה מתכבדת להגיש הודעה ובקשה מוסכמת לדחיית מועד הדיון הקבוע ליום
10.5.04, כדלקמן:

1. עניינה של העתירה בשניים: ראשית, בבקשת העותרים כי יוקצה להם מגרש לבנייה המשקיף לנוף בגבעה המערבית ביישוב קציר, ושנית, בבקשתם כי המגרש יוקצה להם במחיר המגרש כפי שוויו באפריל 1995.

2. המשיב 1, מנהל מקרקעי ישראל (להלן - "המשיב") מתכבד להודיע לבית המשפט הנכבד כי יקצה לעותרים מגרש המשקיף לנוף בגבעה המערבית ביישוב קציר (מגרש 629 או מגרש 630, בהתאם לרצון העותרים). לאורך הנסיבות המיוחדות של המקרה, הוחלט, לפני משורת הזמן, להקצות את המגרש לעותרים כפי שוויו בשנת 1995 בתוספת הפרשי הצמדה, זאת לצד הוצאות הפיתוח, אותן יש לשלם ישירות לחברה המפתחת של אגודת קציר.

בנסיבות אלה, סבור המשיב, כי העותרים באו על סיפוקם, ומשכך דין העתירה להדחות, תוך ביטול מועד הדיון הקבוע ליום 10.5.04. בא-כוח העותרים מסר כי הוא מבקש לדחות את הדיון בעתירה עד להשלמת הליך ההקצאה, והמשיב מסכים לכך, בכפוף למחיקת העתירה לאחר השלמת ההליך.

יחד עם זאת, ולצורך שלמות התמונה, יפרט המשיב את השתלשלות העניינים בתיק, בין היתר, על מנת להציג בפני בית המשפט הנכבד, ככל שניתן, את מלוא התמונה העובדתית הנוגעת לעניינם של העותרים.

השתלשלות העניינים העובדתית בעניינם של העותרים

3. בשנת 1995 הוגשה העתירה בבג"ץ 6698/95 עאדל קעדאן ואח' נ' מנהל מקרקעי ישראל ואח', פד"י (נו1), 258. בשנת 1998, ובמסגרת ההליך המשפטי שהתנהל בעתירה נתבקשו הצדדים לנסות ולהגיע לפתרון פרקטי לבעיית העותרים. מאמצי המגשר שמונה נכשלו. ביום 17.12.98 הודיעו העותרים לבית המשפט הנכבד על כשלון מאמצי הגישור, ובקשו שיינתן פסק דין בעתירתם.

4. ביום 8.3.2000 ניתן פסק הדין, בו קבע בית המשפט הנכבד כדלקמן:

"39. מהו אם כן הסעד שהעותרים זכאים לו? התשובה אינה פשוטה כלל ועיקר.

העתירה, כדברי העותרים, צופה פני עתיד. אך אין לשכוח כי המדינה הקצתה את המקרקעין עליהם הוקם היישוב הקהילתי קציר לסוכנות היהודית על פי הסכם שנערך בשנת 1986.

... המתיישבים ביישוב הקהילתי רכשו בתים במקום, ועברו להתגורר בו על יסוד הסתמכות על המצב כפי שהיה קיים בשעתו. כל אלה מעוררים בעיות קשות

מבחינת הסוכנות, האגודה השיתופית ותשבי היישוב, לא רק מבחינה חברתית, אלא גם מבחינה משפטית. שכן זאת נזכור: הכרעת הדין ניתנת היום, לאחר שעברו כארבע עשר שנים מאז ההקצאה, ולאחר שהמתיישבים והסוכנות היהודית עצמה פעלו על-סמך ציפיות שהיו מקובלות במקומן ובשעתן. כל אלה מקשים על המדינה ועשויים להטיל עליה מגבלות גם מבחינה משפטית. גם אנו לא יכולים להתעלם מבעיות אלה.

40. במצב זה, מתוך רצון לקחת את כל השיקולים והקשיים בחשבון, ולהגיע לכלל איזון ראוי, החלטנו לעשות בעתירה זאת צו מוחלט במובן הבא:

...

ב. על המדינה לשקול את בקשתם של העותרים לרכוש לעצמם חלקת מקרקעין ביישוב קציר לצורך הקמת ביתם, האת על יסוד עקרון השוויון, ומתוך התחשבות בשיקולים השייכים לעניין – לרבות השיקולים הנוגעים לסוכנות ולמתיישבים במקום – וכולל הבעיות המשפטיות הכרוכות בעניין זה. על יסוד שיקולים אלה, על המדינה להחליט במהירות הראויה אם יש בידה לאפשר לעותרים, במסגרת הדין, להקים לעצמם בית בתחום היישוב הקהילתי קציר.

[ההדגשות הוספו].

5. כבר מעיון בפסק הדין עולה בבהירות המורכבות הייחודית שהתעוררה בעניינם של העותרים, מורכבות שהייתה לה, כמובן, השלכה רבה על אופן יישומו של פסק הדין, ועל משך הזמן שנדרש לצורך כך, כפי שיפורט להלן.

6. פסק הדין לא קבע דרך מסוימת בה יש לפעול, אלא הורה למנהל לשקול את בקשת העותרים על יסוד עקרון השוויון ומתוך פגיעה זהירה בנתיב יישומו, תוך התחשבות בשיקולים אחרים השייכים לעניין. לפיכך, נדרשו גורמי המינהל לסוגייה ובחנו את היבטיה השונים ואפשרויות שונות ליישום פסק הדין.

7. בעניין שאלת "המהירות הראויה" שקבע פסק הדין הגישו העותרים ביום 22.11.00 בקשה לביוויין בית משפט, בה בקשו להטיל קנס על המינהל בשל הימנעותו מקיום החלטת בית המשפט (בשג"ץ 8532/00).

8. בתגובתה לבקשה זו מיום 19.12.00 (נספח ע/4) פרטה המדינה את המהלכים שנעשו מאז ניתן פסק הדין בעניינם של העותרים, תוך שהבחירה כי לדעתה, ולנוכח המורכבות שנידונה לעיל, לא ניתן לומר כי היא חרגה מהוראות פסק הדין. כן התבקשה אורכה של

חודשיים על מנת לנסות ולהגיע לפתרון הולם, תוך התחשבות בעמדת הסוכנות היהודית, אשר עתידה הייתה להיות מגובשת לאחר בחינת עמדת המתיישבים.

9. וכך היה. בעקבות ההודעה דנן, התקיים דיון אצל היועץ המשפטי לממשלה, במהלכו הובהר על ידי נציג האגודה כי אם תוגש על ידי העותרים בקשה לתצטרף לא יכללו הלאום או הדת של העותרים, ושאלת עברם הצבאי, או חברותם בהסתדרות הציונית בגדר השיקולים שועדת הקבלה תשקול, וזאת בעקבות פסק הדין.

10. ביום 29.1.01 נשלחה לעותרים הזמנה לועדת קליטה ושאלון מועמדים (מצורף כנספח 7/ע).

11. ביום 29.3.01 הגישה פרקליטות המדינה הודעה משלימה, בה הודיעה לבית המשפט, כי כמקובל אצל כל המתעתדים לחתישב ביישוב קציר, יש לנקוט גם בעניינם של העותרים הליך של ועדת קבלה. כן הובהר בהודעת המדינה כי קיימת כוונה כנה מצד האגודה לבחון את סוגיית קבלתם של העותרים בלב פתוח ובנפש הפצה.

12. כפי שמסרה המדינה במסגרת תגובתה זו, הבחיר ב"כ העותרים טלמונית לח"מ כי אין בכוונת מרשיו - בני הזוג קעדאן - לפנות לאגודה על מנת להגיש את מועמדותם לחברות בה.

13. ביום 1.4.01 נתנה החלטת בית המשפט הנכבד בבשג"צ 8532/00, ממנה עלה כי בית המשפט קבל את עמדת המדינה לפיה על העותרים למצות תחילה את הליך ההצטרפות לאגודה השיתופית, בפנייה לועדת קבלה, בקובעו:

"על פי המלצתנו, הוסכם בין הצדדים כי העותרים יפנו למשיב מס' 5, על מנת שהוא יחליט - בתוך 60 יום מיום הגשת הבקשה - בשאלת קבלתם של העותרים בלא שהקריטריון הלאומי ישמש מבחן (ישיר או עקיף), כאמור בפסק דיננו. הקריטריונים על פיהם יחליט המשיב מס' 5 ימסרו לעותרים בתוך 20 ימים מהיום. נימוקיו של המשיב מס' 5 יימסרו בכתב לעותרים. אין בפניה זו משום ויתור על כל טענה שעומדת לצדדים בעניין הצורך בקבלת החלטתו של המשיב מס' 5, ובאשר לחובתה של המדינה.

מטעמים אלה, הבקשה לביזיון המונחת בפנינו מתבטלת."

14. כמוסכם במסגרת בשג"צ 8532/00 הועברו לבי"כ העותרים הקריטריונים לבחינת המועמדים לחברות באגודה השיתופית קציר, וביום 4.6.01 הגישו העותרים את מועמדותם לוועדת הקבלה. לאחר שהעותרים התבקשו להמציא מסמכים נוספים, זומנו להופעה בפני ועדת הקבלה. ביום 29.11.01 התקבלה החלטת ועדת הקבלה בה נדחתה מועמדותם של העותרים לאגודה השיתופית קציר, במסגרתה נמסר להם כי העותרים רשאים לערער על החלטת ועדת הקבלה בפני האסיפה הכללית, כקבוע בתקנון האגודה (החלטת הוועדה מצורפת כנספח ע/24).
15. בחודש יולי 2001 מינה מנהל המינהל צוות של נציגי המינהל והסוכנות היהודית לשם גיבוש נוהל וקריטריונים לקליטת מתיישבים ביישובים קהילתיים. בישיבות שהתנהלו בעניין, נידונה בין היתר, סוגיית הקמתו של מנגנון פיקוח, בדמות ועדת ערר - שיאפשר בקרה על פעילות ועדות הקבלה והחלטותיהן. על בסיס הסכמות אלו אישרה הנהלת המינהל ביום 18.3.02 את החלטה 510, שתוקפה נקבע לשנה.
16. בחלטה 510 נקבעו מספר קריטריונים לקליטת מתיישבים, וקריטריונים בדבר איפיונים מיוחדים של הישוב, אם יש כאלה, אשר אושרו מראש על ידי המינהל, פורסמו ברבים ועוגנו בתקנון האגודה השיתופית.
17. כן הוחלט על הקמת ועד ערר ציבורית, אשר תשמש ערכאת ערעור על החלטות ועדת הקבלה, שבראשה יעמוד שופט בדימוס, ויהיו חברים בה ראש מחלקה בסוכנות, איש מקצוע מתחום הפסיכולוגיה או הסוציולוגיה ונציג המינהל.
18. בחודש אפריל 2002 הודיעה הח"מ לבי"כ העותרים כי בהתאם להחלטה 510 (שהתקבלה סמוך למועד פנייתו), תוקם ועדת ערר, והציעה לו כי טענותיו כנגד אופן פעילות ועדת הקבלה תועלנה בפני ועדה זו. כן ציינה הח"מ כי הגורמים הרלוונטיים פועלים לאיזו חברי הוועדה, ומיד עם השלמת אישה, תיידעו (מצורף כנספח ע/8).
19. נוכח קשיים שהתעוררו בעבודת הוועדה, טרם הושלם אישה. למשל, הוברר כי בעוד שיו"ר ועדת הערר (כבי' שופט בית המשפט העליון בדימוס, מר אילן) ראה את ועדת הערר כבעלת סמכות להכריע בסוגיה רק בהתייחס לתקינות ההליך - עמדת מנהל מקרקעי ישראל, שלא הובהרה כל צרכה מלכתחילה, הייתה כי ועדת הערר מופקדת לא רק על בחינת הליך קבלת ההחלטה אלא אף על בחינת סבירות החלטת הסירוב, וכי הוועדה הינה בגדר ממליצה בלבד למנהל המינהל. בשל מעמד ועדת הערר כגורם ממליץ, לא עלה בידי המינהל למצוא שופט בדימוס אשר יסכים לשמש כיו"ר הוועדה, לאחר שכבי' השופט אילן החליט כי הוא אינו מעוניין לחמשיך בתפקידו. חרוב הוועדה החסר לא אפשר המשך פעולתה, ונמשכו הניסיונות להרכבת ערכאת הערעור החולמת.
20. ביני לביני, התקבלה ביום 24.6.02 החלטת מועצת מקרקעי ישראל מסי' 930, אשר תיקנה את החלטה 433 במובן זה שמספר המשפחות המקסימלי בו מתאפשר לאגודה לקיים

הליך של ועדות קבלה, הועלה מ - 100 ל - 300, לאחר שבפועל, במשך שנים, ולמרות ההחלטה, נהגו לקיים ועדות קבלה גם במקרים בהם עלה מספר המשפחות על 100.

21. בהתחשב בהחלטה 930, בנסיבות העניין, ולאחר שמספר בתי האב בישוב קציר עלה על 300, בחן המשיב את האפשרות להקצאת מגרש לעותרים, כפי שהובהר לבי"כ העותרים בשיחות שקוימו עימו.

22. לאחר הגשת העתירה דן, הסכימו המשיבים למתן צו ביניים לפיו ישמר אחד מן המגרשים הפנויים המיועדים לבנייה עצמית בגבעה המערבית בישוב קציר, עד לסיום הדיון בעתירה.

סיכום

23. סיכומם של דברים, על-פי החלטות מנהל המינהל יוקצה לעותרים מגרש כמבוקש על-ידם, במחיר שוויו בחודש אפריל 1995 בתוספת הפרשי הצמדה. כאמור, המינהל יקצה לעותרים אחד משני מגרשים, לפי בחירתם - מגרש 629 או מגרש 630.

למען הסר ספק יובהר, כי המחיר בו יוקצה המגרש לעותרים אינו כולל את הוצאות הפיתוח, אותן, על-פי נהלי המינהל, גובה החברה המפתחת ישירות מן המתדיישים. מחיר הוצאות הפיתוח שיגבו מן העותרים יהיה דומה למחיר הוצאות הפיתוח שגבו מן התושבים האחרונים שהתקבלו ליישוב.

24. לאור כל האמור לעיל, סבור המשיב כי העותרים באו על סיפוקם, ודין העתירה דן להדחות. משכך, לדעת המשיב, אין עוד מקום לקיום הדיון הקבוע ליום 10.5.04.

25. בי"כ העותרים מסר כי הוא מבקש לדחות את הדיון בעתירה עד להשלמת הליך החקצאה. המשיב מסכים לכך, בכפוף למחיקת העתירה לאחר השלמת ההליך.



אסנת מנדל

מנהלת מחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

היום, ט"ו אייר תשס"ד

06 מאי 2004